

De Zaanstreek telde ooit meer dan duizend molens. Er is nog maar een handjevol van over. De meeste zijn eigendom van de Vereniging De Zaanse Molen, die er veel tijd, geld en moeite insteekt om ze te behouden. Deze rubriek gaat over de molenaars die de resterende Zaanse molens bemannen.

Ruud Nieuwhof van De Zoeker: "Er komt van alles over de vloer"

Zaandam - Ruud Nieuwhof is molenaar, suppoost en gids tegelijk op oliemolen De Zoeker aan de Kalverringdijk op de Zaanse Schans. Dagelijks heeft hij toeristen over de vloer uit alle delen van de wereld.

Ruud Nieuwhof een molenaar? Hij vindt zichzelf meer een doe-het-zelver die alles in zijn eentje root. Al ruim zeventien jaar. De Zoeker is tijdens het zomerseizoen dagelijks in bedrijf, behalve op zaterdag. „Elke dag heb ik toeristen over de vloer. Chinezen, Japanners, Canadezen, Brazilianen, Israëliërs, Russen. Die begeleid ik, vertel iets over de molen. Ach, hoe gaat zoiets, je hebt er leuke en minder leuke mensen bij." De uitleg vindt standaard plaats in het Nederlands, Engels en Duits. „Feitelijk vertel ik al jaren hetzelfde verhaaltje. Kort en krachtig. Als mensen echt geïnteresseerd zijn, doe je het wat uitgebreider. Daarnaast heb ik folders in acht talen."

Nieuwhof, een Wormerveerder van oorsprong, kent De Zoeker als zijn broekzak. Als jochie van twaalf, dertien jaar was hij al vaak te vinden in de molen van molenaar Piet Kaal. „Jarenlang hielp ik Piet een handje, puur als hobby want ik werkte als huis-, tuin- en keukenschilder." Dat veranderde toen Piet kwam te overlijden en Nieuwhof werd benaderd of hij molenaar op De Zoeker wilde worden. „Ik had helemaal geen molenaarsdiploma, maar werd aangenomen op voorwaarde dat ik de opleiding ging volgen. Dus ging ik op cursus en haalde een jaartje later het diploma." Nieuwhof is een van de drie beroepsmolenaars in de Zaanstreek, naast Arie Butterman van De Schoolmeester en Tim Doeves van Het Jonge Schaap. „Ik ben in dienst van de stichting Olieslagers Contract, als enige werknemer. Sinds 1958 wordt de molen gehuurd door de stichting die mijn salaris betaalt. De stichting krijgt donaties van olieverwerkende Zaanse bedrijven die garant staan voor de betaling van de molenaar." De grondstof van de in vol bedrijf zijnde molen bestaat

voornamelijk uit afgekeurde partijen pinda's van de Zaandamse nootjesfabriek Duyvis. „Het is een vorm van sponsoring waar ik heel blij mee ben. De olie gaat weer naar de Zaanlandse Olieraffinaarderij (ZOR) aan het Kalf waar het wordt geraffineerd tot pindaolie, die veel in Chinese keukens wordt gebruikt." De productie bedraagt zo'n acht-tot tienduizend liter olie per jaar. „Ik doe alleen de voorslag. Die geeft de beste kwaliteit. Bij de naslag is de kwaliteit veel minder."

Als er ook maar een zuchtje wind staat, laat Nieuwhof de wiken draaien. Al vele jaren voert De Zoeker het klassement aan van Zaanse molens met de meeste asomwentelingen.

„Meestal tussen de 1,6 en 1,7 miljoen omwentelingen per jaar. Een keer haalde ik de twee miljoen. Dat is uitzonderlijk."

Buiig weer

Kennis van zaken hebben is een eerste vereiste volgens de molenaar. „Je werkt met een eeuwenoud monument, op de manier van vroeger.

Verstand hebben van het weer is uiteraard ook heel belangrijk. Dat is een kwestie van inzicht en moet in je zitten. Sommigen leren het nooit. Buiig weer zorgt voor onregelmatige wind. Daar koop je niks voor."

Molens kunnen soms opmerkelijke omzwervingen maken. Dat bewijst molen De Zoeker die van droogmakerij de Beemster naar het Guisveld in Zaandijk verhuisde en tenslotte terecht kwam op de Kalverringdijk aan de Zaanse Schans. De Zoeker stond ooit aan de boorden van het Beemstermeer, de latere droogmakerij de Beemster. Dat was in 1608. De Zoeker werd in 1608 gebouwd door Pieter Pietersz als proefmolen en uitgerust met twee schepraden in plaats van één. Dat experiment bleek geen succes en de molen werd kort daarna gesloopt.

Wanneer De Zoeker precies naar de Zaanstreek is verhuisd, is niet duidelijk. Wel zeker is dat de Zaandijkse molenaar Claas Pietersz Baes de molen aankocht en hem in 1672 weer opbouwde in het Guisveld in Zaandijk. Daar werd de molen getransformeerd tot oliemolen. De Zoeker bleef weinig bespaard. Een windhoos op 26 februari 1925 zorgde voor

grote averij. Dankzij vrijwillige bijdragen kon de molen weer worden gerepareerd. In 1940 leek het einde nabij. De zwaar verwaarloosde molen werd stilgezet. In 1950 werd de molen aangekocht door de gemeente Zaandijk die hem in 1968 overdroeg aan Vereniging de Zaanse Molen. In de nacht van 2 augustus 1968 vond de spectaculaire overplaatsing plaats vanuit het Guisveld, onder het toezicht oog van duizenden toeschouwers, naar het terrein aan de Kalverringdijk.

Dat Nieuwhof ook een buitengewoon handige knutselaar is, wordt in een afgesloten deel van de schuur duidelijk. Daar pronkt een model van De Zoeker, schaal 1:20. Het resultaat van acht jaar huisvlucht. „Hij draait perfect. Alles zit er op en er aan.

Er moeten nog dakpannetjes op en zeltjes. Nog een jaartje en dan is ie klaar."

Peter Roggeveen

Van de 19 artikelen die het Dagblad Zaanstreek heeft gepubliceerd over molenaars uit onze streek heeft onze vereniging toestemming gekregen de artikelen over de molenaars van onze molens op de site te zetten.

Ruud Nieuwhof gooit pinda's voor de maalsteen. Foto Ron Swart

